

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра соціології та політології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор

«05» 06 2018 р.

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Соціологія»

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність: 051 «Економіка»
Освітньо-професійної програми: «Економічна кібернетика»
«Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)»
«Міжнародна економіка»
Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність: 071 «Облік та оподаткування»
Освітньо-професійної програми: «Облік і аудит»
Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійної програми: «Фінанси і кредит»
Спеціальність: 075 «Управління та адміністрування»
Освітньо-професійної програми: «Маркетинг»
«Електронний маркетинг»
Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Освітньо-професійної програми: «Підприємницька діяльність в авіації»
Курс – 1 Семестр – 1
Аудиторні заняття – 51 Екзамен – 1 семестр
Самостійна робота – 69
Усього (годин/кредитів ECTS) – 120/4.0

Індекс НБ-Б-051/16-2.1.5   Індекс НБ-Б-071/16-2.1.5   Індекс НБ-Б-072/16-2.1.5
Індекс НБ-Б-075/16-2.1.5   Індекс НБ-Б-076/16-2.1.5

Навчальну програму дисципліни «Соціологія» розроблено на основі освітньо-професійної програми та навчального плану № НБ-6-051/16 підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 051 «Економіка» та спеціалізаціями «Економічна кібернетика», «Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)», «Міжнародна економіка», освітньо-професійної програми та навчального плану № НБ-6-071/16 підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 071 «Облік та оподаткування» та спеціалізації «Облік і аудит», освітньо-професійної програми та навчального плану № НБ-6-072/16 підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та спеціалізації «Фінанси і кредит», освітньо-професійної програми та навчального плану № НБ-6-075/16 підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 075 «Управління та адміністрування» та спеціалізаціями «Маркетинг», «Електронний маркетинг» освітньо-професійної програми та навчального плану № НБ-6-076/16 підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 076 «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» та спеціалізації «Підприємницька діяльність в авіації» та відповідних нормативних документів.

Навчальну програму розробила:

професор кафедри
соціології та політології О. Хомерікі О. Хомерікі

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри соціології та політології, протокол № 17 від «22» 12 2017 р.

Завідувач кафедри О. Хомерікі О. Хомерікі

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 051 «Економіка» та спеціалізаціями «Економіка підприємства» (за видами економічної діяльності), «Міжнародна економіка» кафедри економіки повітряного транспорту, протокол № 3 від «19» 02 2018 р.

Завідувач кафедри О. Ареф'єва О. Ареф'єва

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 051 «Економіка» та спеціалізації «Економічна кібернетика», кафедри економічної кібернетики, протокол № 1 від «15» 01 2018 р.

Завідувач кафедри Т. Олешко Т. Олешко

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 071 Облік та оподаткування» та спеціалізації «Облік і аудит», та спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та спеціалізації «Фінанси і кредит» кафедри фінансів, обліку і аудиту, протокол № 5 від «26» 02 2018 р.

Завідувач кафедри _____ О. Гайдаржинська

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри за спеціальністю 075 «Маркетинг» та спеціалізаціями «Маркетинг», «Електронний маркетинг» - кафедри маркетингу, протокол № 4 від «06» 03 2018р.

Завідувач кафедри _____ С. Смерічевський

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та спеціалізації «Підприємницька діяльність в авіації» - кафедри економіки та бізнес-технологій, протокол № 4 від «06» 03 2018р.

Завідувач кафедри _____ Р.О. Матвієнко

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради навчально-наукового гуманітарного інституту, протокол № 4 від «16» 04 2018 р.

Голова НМРР _____ С. Ягодзінський

УЗГОДЖЕНО

Директор ІНТІ

_____ А.Гудманян

«19» 04 2018 р.

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Соціологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 12.01.08-01-2018
		стор. 4 з 10	

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма навчальної дисципліни «Соціологія» розроблена на основі «Методичних вказівок до розроблення та оформлення навчальної та робочої навчальної програм дисциплін», введених в дію розпорядженням від 16.06.2015р. №37/роз.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі соціальних та поведінкових наук.

Метою викладання дисципліни є формування у студентів цілісного уявлення про сутність соціологічного підходу як систематичного вивчення людського суспільства та пояснення соціальної поведінки особистостей і соціальних спільностей у реальному світі.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

витоки соціології та структуру соціологічної теорії;

- методологію та методи емпіричного соціологічного дослідження;

- основи соціального життя, тобто культуру, структуру і динаміку соціальної організації, соціалізацію, соціальну взаємодію та процеси виникнення груп і організацій, девіантність та конформізм як типи соціальної поведінки особистості;

- соціальну стратифікацію та різноманітні аспекти соціальної нерівності у сучасному світі;

- базові соціальні інститути суспільства: економіку та працю, сім'ю, релігію, владу та управління, освіту;

- типові форми колективної поведінки, соціальні рухи та механізми соціальних змін;

- природу та динаміку соціальних явищ і процесів в сучасному українському суспільстві.

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- об'єкт, предмет, структуру та понятійно-категоріальний апарат соціології;

- основні етапи та парадигми розвитку соціологічного знання;

- принципи програмування та проведення емпіричного соціологічного дослідження;

- методи обробки, аналізу та форми використання емпіричної соціологічної інформації;

- соціальну сутність культури, її компоненти та значення для розвитку суспільства;

- основні соціологічні концепції соціальної організації суспільства;

- сутність і головні фактори соціалізації та типи соціальної поведінки особистості;

- сутність та форми соціальної взаємодії і її роль у формуванні соціальних груп та організацій;

- природу соціальної стратифікації та нерівності у суспільстві, основні тенденції розвитку соціальної структури сучасного українського суспільства;

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Соціологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 12.01.08-01-2018
		стор. 5 з 10	

- сутність, ознаки та функції соціальних інститутів;
- форми колективної поведінки, соціальні рухи та сутність соціальних змін.

Вміти:

- пояснити сутність соціологічного підходу до аналізу соціальних явищ та процесів;
- користуватися соціологічними парадигмами для дослідження соціальних проблем сучасного суспільства;
- розробляти програму та проводити соціологічні дослідження соціальних проблем професійної діяльності;
- здійснювати обробку та аналіз емпіричної соціологічної інформації;
- визначати прояви девіантності особистості та формувати її соціальну поведінку;
- застосовувати соціологічні показники вимірювання соціальної нерівності для аналізу соціальної взаємодії в українському суспільстві;
- оцінювати функції соціальних інститутів в сучасному суспільстві;
- користуватися навичками соціального управління і соціального контролю у діяльності організації;
- аналізувати сутність, механізми та причини соціальних змін та їх вплив на функціонування суспільства.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля, а саме:

– навчальний модуль №1 «**Соціологія як наука про суспільство**»; який є логічно завершеним, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Навчальна дисципліна «Соціологія» співпрацює з дисципліною: «Історія України», та є базою для вивчення таких дисциплін, як: «Політологія», «Філософія» та інших.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Модуль №1 «Соціологія наука про суспільство».

Тема 2.1.1. Соціологія як наука.

Соціологія як наука: єдність теоретичного та емпіричного. Передумови виникнення соціології. Сутність соціологічного підходу до аналізу суспільства. Структура соціологічного знання та його функції.

Тема 2.1.2. Історичні етапи розвитку соціології.

Основні історичні етапи та парадигми розвитку соціології. Принципи періодизації та етапи розвитку соціології. Зміст основних парадигм соціологічного знання.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Соціологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 12.01.08-01-2018
		стор. 6 з 10	

Протосоціологічні проблеми, ідеї, вчення часів Київської Русі. Соціетальна проблематика козацької доби. Соціокультурні процеси в Україні XVII – початку XIX ст.. та їх роль у розвитку національної свідомості. Політична соціологія М. Драгоманова. Соціологічні погляди І.Франка. Соціологічні проблеми у творчості О.Потебні.

Тема 2.1.3. Емпіричні соціологічні дослідження

Емпіричні дослідження в соціології. Поняття емпіричного соціологічного дослідження. Види, етапи та програма емпіричного дослідження.

Тема 2.1.4. Методи емпіричного дослідження

Методи емпіричного дослідження, обробка та аналіз емпіричних даних. Вибірка в емпіричному дослідженні. Методи емпіричного дослідження та їх можливості. Процедура обробки та напрями аналізу емпіричної інформації.

Тема 2.1.5. Суспільство як соціальна система

Поняття, ознаки суспільства. Типи та теорії походження суспільства. Суспільство та соціальні зміни. Типологізація суспільства. Основні підходи до вивчення соціального конфлікту. Структура, функції, типи, причини виникнення соціального конфлікту.

Тема 2.1.6. Процес інституціоналізації суспільства. Соціальні інститути.

Поняття інституціоналізації суспільства. Сутність, класифікація та функції соціального інституту. Соціальна група як структурний елемент соціального інституту.

Тема 2.1.7. Соціальні організації

Соціальна організація: сутність, структура, класифікація та функції. Поняття соціального зв'язку. Механізм соціальних відносин. Соціальний контроль та його елементи.

Тема 2.1.8. Соціологія освіти

Напрямки глобалізації в освіті. Інноваційні форми освіти. Економізм вищої школи та «підприємницький університет». Риси академічного капіталізму, як глобального процесу. Визначення процесу комерціалізації сучасної освіти.

Тема 2.1.9. Соціологія релігії.

Сутність соціології релігії. Історія виникнення та розвитку соціології релігії. Релігія як предмет соціологічного аналізу. Складові компоненти релігійності. Релігійна свідомість – етапи розвитку та основні форми.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Соціологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 12.01.08-01-2018
		стор. 7 з 10	

Тема 2.1.10. Соціологія культури.

Культура в структурі соціологічного знання. Особистість як засновник "себе" і суб'єкт культури. Інтерсуб'єктивність культури та інтердівієвість культури. Буття людини в культурі. Ритуал — символ — міф. Традиція — канон — стиль. Культура і соціальна структура

Тема 2.1.11. Економічна соціологія

Суть економічної соціології, її теоретико-методологічні аспекти. Економіка як соціальний інститут, його структура та функції. Взаємодія економічної та соціальної сфер, механізм регулювання.

Тема 2.1.12. Ринок: економіко-соціологічний підхід

Ринок як соціально-економічний інститут. Соціологічний аналіз споживання. Економічна свідомість та економічна культура.

Тема 2.1.13. Соціологія політики.

Сутність політики: головні теоретичні підходи. Об'єкт предмет вивчення соціології політики. Галузі соціології політики. Елементи політичної системи суспільства.

Тема 2.1.14. Соціологія міжнародних відносин

Поняття міжнародних відносин та їх наукові концепції. Міжнародні відносини в структурі соціологічного знання. Методи виявлення людського виміру міжнародних відносин. Засоби і механізми людського виміру міжнародних відносин. Україна як суб'єкт міжнародних відносин.

Тема 2.1.15. Соціоінжиніринг авіаційної галузі

Сутність та поняття «соціоінжинірингу» або «соціоінженерної діяльності». Процедури (етапи) соціоінжинірингу. Вихідні принципи соціоінженерної діяльності як гарантія ефективного управління інституційними змінами у громадянському суспільстві. Можливості практичного застосування соціоінжинірингу в авіаційній галузі.

Тема 2.1.16. Соціологія транспорту

Місце соціології транспорту в структурі соціологічного знання. Види транспорту. Транспорт, що складає транспортну систему України. Аналіз транспортних мереж. Соціологічні дослідження, що стосуються транспортних проблем та похідних від них.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

3.1. Основні рекомендовані джерела

3.1.1. Актуальные проблемы разработки и внедрения социальных технологий в трудовых коллективах. Материалы Всесоюзной научно-

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Соціологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 12.01.08-01-2018
		стор. 8 з 10	

практической конференции. –М.: Ассоциация исслед. соц. технологий «АИСТ», 1991. – 180 с.

3.1.2. Бабосов Е. М. Экономическая социология. Вопросы и ответы. – Мн.: Тетра Системс, 2004. – 224 с.

3.1.3. Баженов А.М. Социология международных отношений. – М.: ЦСПиМ, 2013. – 300 с.

3.1.4. Батулин В. К. Социология образования: учебное пособие – М.: Юнити-Дана, 2011. – 191 с.

3.1.5. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество: Опыт социального прогнозирования / Д.Белл. – М.: Academia, 2004. – 788 с.

3.1.6. Білоусов М. М. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник. – К.: Либідь, 2001. – 624 с.

3.1.7. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. – К.: Основи, 1994. – 261 с.

3.1.8. Головатий М. Ф. Соціологія політики: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: МАУП, 2003. – 504 с.

3.1.9. Городяненко В. Г. Соціологія : підручник / В. Г. Городяненко. — 3-тє вид., доп. — К. : ВЦ «Академія», 2008. – 544 с.

3.1.10. Гречихин В. Г. Лекции по методике и технике социологических исследований. М.: МГУ, 1988. – 230 с.

3.1.11. Дарендорф Р. Современный социальный конфликт. Очерк политики свободы / Р.Дарендорф. – М.: РОССПЭН, 2002. – 284с.

3.1.12. Экономическая психология: Социокультурный подход / Под. ред. И.В. Андреевой. – СПб.: Питер, 2000. – 511 с.

3.1.13. Економічна соціологія: Навч. посіб. / В. М. Ворона, В. Є. Пилипенко, В. І. Тарасенко та ін. – К.: Інститут соціології НАН України, 1997. – 273 с.

3.2. Додаткові рекомендовані джерела

3.2.1. Елисеев С.М. Политическая социология: учебное пособие. СПб.: Издательство "Нестор-История", 2007. – 350 с.

3.2.2. Западная экономическая социология: хрестоматия современной классики / Сост. и науч. Ред. В.В. Радаев; пер. М.С. Добряковой и др. – М.: РОССПЭН, 2004. – 567 с.

3.2.3. Зиммель Г. Философия денег // Теория общества. – М.: КАНОН-Пресс-Ц, 1999. – 416 с.

3.2.4. История социологии в Западной Европе и США: [отв. ред. Г. В. Осипов]. – М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА–ИНФРА • М), 2001. – 576 с.

3.2.5. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин. Курс лекцій. – Львів: Світ, 1995. – 144 с.

3.2.6. Козер Л. Функции социального конфликта /Л. Козер.– М.: Идея-Пресс, Дом интеллектуал. книги, 2000. – 205 с.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Соціологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 12.01.08-01-2018
		стор. 9 з 10	

3.2.7. Козырев Г. И. Политическая социология. – М.: ИД-"ФОРУМ"-ИНФРА-М, 2013. – 336 с.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Соціологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 12.01.08-01-2018
		стор. 10 з 10	

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				